

kot dež. glavar o sklepu zborovanja slov. poslancem zaradi pohlevnega obnašanja hvalo očitno izrekel.

Danes drugega ne omenim, kakor le odstranjenje šolnine, za kar je tudi g. dr. Vošnjak 29. nov. v Gradcu glasoval in tirjal, da se k vsem davkom priklade za šolske potrebe pripišejo. — Komur so znane šolske razmere v gornjegrajskem okraji, mora reči, da se s tem njihovi volilci ne strinjajo, bodi že to „Narodu“ všeč ali ne, ker je v 11 tukajšnjih goratih župnijah le 5 sistemiziranih šol z rednimi učitelji, po drugod so le tako imenovane šole za silo, v katerih veči del dušni pastirji podučujejo kršanski nauk, čitanje, številjenje in pisanje. Te šole sicer našim vladnim organom niso po volji, ker so seveda popolnoma slovenske in čisto v kršanskem duhu; skušeni šolski možje narodnega duha pa pravijo, da so take šole za naše zdajšnje razmere najboljše. S temi izvedenci se strinja tudi naše ljudstvo, ker v take šole svoje otroke rado pošilja, tako, da je n. pr. ravno preteklo leto farna šola pri sv. Frančišku, kjer g. župnik J. Krener s pomočjo tamošnjega posestnika Čakš-a otroke podučuje, štela po 60 učencev, akoravno šteje župnija le 1100 duš, na Ljubnem pa z 2170 prebivalci, kjer je do junija l. l. zdajšnji framski učitelj g. A. Hren v redni ali vsakdanjski šoli mladino ničel, nahajalo se je po 10, 15—20 otrok.

Zaupanje do redne šole se pa še od dné do dné manjša, odkar so zares pomilovnja vredni gg. učitelji tako rekoč med nebom in zemljo, ko se ne morejo in tudi ne smejo na koga drugega opirati, kakor na nadzornika, kateri pa sam dovoljne veljave pri ljudstvu nima. Dr. Vošnjak je gotovo ni dobro pogodil, ko je s svojimi tovarši tirjal, da vsi lastniki v našem okraji enake davke za šolo plačujejo, kakor oni, ki imajo drago šolo s plačanim učiteljem in malo učenci, tako tudi oni, kjer dušni pastirji zastoj učijo in imajo obilno šolarjev, kar je očitna krivica. — Kakor Vaš list, tudi mi nismo za to, da se šola zanemari, ali pa število šol in učiteljev zmanjša, ali pa rednim učiteljem poštna plača ne daje, ktero si vsak, kdor težavni posel vestno opravlja, res krvavo zasluži. Mi smo le proti temu, da se pod pretvezo odpravljene šolnine šole popolnoma izročijo nemški deželni oblasti, šolski davki pa enako nalagajo vsem ne glede na to, ali je po mnogih krajih redna šola mogoča ali ne. Tudi proti temu smo, da bi le okr. šolski sveti ali pa deželni brez ozira na tirjatev krajnega šolskega sveta imenovali učitelje. Učitelj je namestnik staršev pri otrocih; staršem toraj gre pravica, da vmes govoré, kakošen učitelj da se zbere, kakor ga tudi le ljudstvo samo plačevati mora.

Od sv. Lenarta, 29. gradna. (Posojilnica in hranilnica.) Ne sme se za zlo šteti očetom našega trga, če želé sloveti z imenom, da jim je mar za blagostan svojih sosedov na kmetih. Zato so ustanovili posojilnico in hranilnico, ki

začnete z novim letom svoje delovanje. Dober uspeh! Hudobni jeziki, ki radi na vsakem blagem početju svojo ojstrino poskušajo, sicer tudi to vezilo za novo leto obirajo, rekši, da ustanovnikov ni izključivo vodila misel, kmetu v sili pomagati. Temu utegne biti vzrok, kar se posojilnice tiče, ker se bo pri njej na vloge dajalo šest odstotkov, od dolžnikov pa tirjalo dvanajst. Kako se boste ustanovi obnesli, ali boste v stanu precej upadlo zaupanje do tržanov pri kmetih v okolici povišati, bo pokazala bodočnost. Da se k temu podvzemanju ni povabila narodna in konservativna stranka, ni treba omenjati, ni pa tudi dobrega pomena.

Od Drave, na Štefanovo. (Ptujski „Fortschrittsverein“ in njegove „Wandersammlunge.“) V graški „Tagesposti“, št. 300 od 20. decembra čitamo v dopisu iz Ptuja, da je tamošnji „Fortschrittsverein“ v zboru 18. dec. besede gosp. Hermana kot „lažnjive“ proglasil, ktere je bil omenjeni, Slovence pri ljubljani poslance, v Gradcu za stran ptujske realne gimnazije izustil. G. Herman bo gotovo tem ljudem, ki resnico njegovih besed laž imenujejo, o svojem času že posvetil, da jih bo glava bolela. V tistem dopisu tudi najdemo, da hoče „Fortschrittsverein“ po „Wandersammlungih“ slovenske kmete v gospodarstvu podučevati, to se pravi: od vesi do vesi hoditi in svojo modrost kazati. Po čem da take „Wandersammlunge“ dišijo, smo si že ptujski okoličani nekoliko skusili. Gustav Rodošek namreč, notarjev sin in tudi ptujski „fortschrifter“, kateri gimnazije dovršil ni, ker so ga gospodje profesorji z dvojkami „pečirali“, je predlansko jesen v neki krčmi na ptujskem polju kmete nad duhovne hujskal, kmetje so mu jo pa pošteno zasolili, da duhovniki za slovensko ljudstvo gotovo več storijo in trpijo, kakor Rodoškov Gustl. Ker udje ptujskega „Fortschrittsvereina“ z večine slovenskega ne umejo, pa vendar Slovence podučevati hočejo; bo menda boljši, ako [ptujski „Fortschrittsverein“ v Ptuj u]stane in svojo učenost za-sé pridrži. Sicer se pa ne dá tajiti, da bi se slov. narodnjaki marsičesa od svojih nasprotnikov lahko naučili. Treba bi se bilo posvetovati o dvojem: Ali bi ne bilo mogoče v Ptuj u osnovati napredovalno kmetijsko šolo s slovenskim učnim jezikom po izgledu Ljutomerske? Ali bi drugič ne bila velika dobrota za ves okraj, ko bi gospodje narodnjaki skušali napraviti založnico, da rešijo kmeta lakomnih odrtnikov? Gospodje! pomislite to dvoje. Okoličane pa svarimo in prosimo: Bodite bolj varčni, pustite grdo pijančevanje in zapravljanje, da se ne bo več čula pesem: „Majolka ti si kriva, da nas Strafella z gruntov riva.“

Za poduk in kratek čas.

Začetek kršćanstva na Slovenskem.

I.

B. — Človeka veseli potovati po svetu, ob-

hoditi ptuje kraje, ogledati bogata mesta, opazovati šege narodov; pa veseli ga tudi in zelo zanimiva ozirati se v pretekle čase, in pozvedati, kako je bilo „svoje dni“, kaj so ljudje počenjali, kaj so narodi trpeli; kako so se mesta stavila in širila, in kako zopet v krvavih vojskah razdevala; kako so vede in učenosti se zasajevale; o iznajdbah, o obertnji in kupčiji preteklih časov človek rad posluša.

Zatoraj meni „slovenski Gospodar“ pravo zadeti, ako v besedi priprosti in lahko umevni o preteklih časih kaj pové; meni željam svojih milih bralcev celó ustreči, ako jim iz zgodovine na prvem mestu razloži, kar je naj imenitnejega: kdaj in kako se je sveta Kristusova vera med Slovenci razširila?

Apostolsko delovanje po Slovenskem.

Osemnajst sto in petdeset let bo kmalu minulo, da so apostoli vsled povelja Gospodovega se po širokem svetu podali oznanovat sveto evangelje. Od kraja do kraja, od mesta do mesta, iz dežele do dežele, iz ednega dela sveta do drugega so šli in brdili narode „sedeče v smrtni senci“ malikovalstva.

Malikovalstvo je neizrekljivo nesreč razsulo nad uboge narode. Narodi niso poznali pravega Boga, Stvarnika vsih stvari, temveč molili so mesto Stvarnika stvar, vkljanjali se bogovom, vlitim iz zlata, srebra ali brona, stesanim iz lesa, žganim iz ila. In ker pravega Boga, ki je vir vse resnice, poznali niso, je gospodovala laž vsepovsod. Zmedli so se jim vsi pojmi. Imeli so dobro za zlo in zlo za dobro, častili in povzdigovali so greh, krepost pa so zametavali. Ves njih up in vsa njih pričakovanja so bila navezana na zemeljsko in časno. Resnice o neumrljivi duši, o večnosti srečni ali nesrečni, so jim bile zakrite. Vsled tega so bile do konca spridene in spačene vse razmere družinske in državljanske. Krvave vojske, okrutna sužnost, in vse strasti človeške so neprenehoma teple narode malikovalske.

Sv. apostol Pavel v listu do Rimljanov*) to prežalostno stanje kaj živo opisuje rekoč: „Modre so se imenovali, pa so nespametni postali. Zamenili so veličastvo neminljivega Boga s podobo minljivega človeka, ptic in čveteronožnih živali in golazni. Zarad tega jih je Bog prepustil željam njih sreč, nečistosti, da so oskrunjevali svoja telesa sami nad seboj. Zamenili so resnico božjo z lažjo, ter častili in služili raji stvarjem, kakor stvarniku, kateri bodi čiščen na veke. Zatoraj jih je Bog prepustil nesramnim strastim.... da so delali, kar se ne spodobi ter so polni bili vsakoršne krivice, hudobije, nečistosti, lakomnosti, hudobnosti, polni nevošljivosti, ubijanja, krega, goljufije, potuhnjenosti; podpihovaleci, obrekovalci, Bogu mrzki, opravljiveci, preuzetni, napuhjeni, izmišljajci

hudobij, staršem nepokorni, nepremišljeni, razujzdani, brez ljubezni, brez zvestobe, brez usmiljenja.“

Ali te ni groza, gledati to podobo malikovalstva, kakor jo je načrtal sv. apostol? Ne boš li iz globočine srca hvaležen Bogu za predragi dar krščanske vere, ki je svet prerodila, človeštvo oblažila? —

V apostolskih časih so Rimljani gospodovali povsod. Njih premogočno cesarstvo je obsegalo vso južno in sredozemeljsko Evropo, vse dežele severne Afrike in velik kos zapadne Azije.

Tudi naša slovenska zemlja njim je bila podložna. Razdeljevala se je ob času rimske oblasti v tri dežele. Zemlja poleg Soče in jadranskega morja do julških planin se je štela k Istriji in Venciji in je spadala k Italiji; julške planine namreč, ki segajo od Triglava do Snežnika, so Italijo omejevale od te strani. Zemlja ob srednji Savi, doljni Dravi in Rabi se je prikladala Panoniji, in zemlja poleg gornje Save, gornje Drave in Mure je spadala k Noriku.

Mnogoteri spominki razodevajo, da so bili nekdanji Noričani in Panonci slovanskega plemena, in da kraji, po katerih zdaj prebivamo, so naša starodavna vlast.

„Od nekdanj prebiva tukaj moj rod,

Če ve kdo za drugega, naj pove odkod?“

Pomešani so bili z Rimljani in Grki. Prvi so bili kot gospodje in vladarji razpostavljeni vse povsod. Imeli so velika posestva, opravljali državne službe, vodili vojsko, zapovedovali v deželi, in dajali rimska imena krajem, ljudem in stvarjem. Razmera med Rimljani in prebivalci Panonije in Norika je bila kaj zelo podobna razmeri sedajni, ko so se Nemci med Slovence vrinoli in gospodujejo nad nami. Grki so bili naseljeni v Primorju in so imeli skoro da vse trštvo v svojih rokah.

Politični ogled.

Boljše ne moremo polit. ogleda ob novem letu početi, kakor da povemo ob kratkem, kaj da so sv. oča papež Pij IX. 23. dec. v konzistoriji ob priliki imenovanja 11 škofov, zmed katerih je tudi dosedanji kanonik, preč. g. Binder v Sentpolitani (Pölten), govorili. Kot namestnik kralja vseh kraljev oziraje se po vsem krščanskem svetu so med drugim rekli: Sv. cerkev se srdito preganja, in preganjanje meri na to, da se vniči. Vidi se to iz vsega, kar italijanska vlada namerjava, ki je duhovnike vojaški službi podvrgla, škofom učno pravico vzela in cerkvene posestva s težkimi davki obložila; posebno pa še iz tega, ker je drž. zboru predložila postavo, vsled ktere se imajo odpraviti vsi kloštri (razen onih, v katerih so vrhovni načelniki posamesnih, po svetu raztrošenih rodov.) Proti temu protestujejo papež

*) 1, 22—32.